

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Sermones mediocres sancti Bonaventure de tempore

Bonaventura <Sanctus>

Argentine, 14. III. 1496

D[omi]nica decimaseptima.

urn:nbn:de:hbz:466:1-31133

vñd possint retribuere tibi. de^o aut retribuēt. Amicos at
 z frēs. nō q̄si scel^o interdicūt. sed ad p̄merēda vite celestis
 p̄mia nihil valere oñdit. Vñ
 alibi. Si benefeceris his q̄
 vobis benefaciūt. q̄ vob est
 gratia. Siquidez z pctōres
 hoc faciūt. Sunt q̄dā cōui/
 uia q̄ nō solū in p̄nci retribu
 untur. sed etiā dānationē ge
 nerant in futuro. Vñ paul^o
 opera tenebrarū enumerās.
 ait. Non in co. z ebrie. zc. Er
 go qui gulosos atq; luxurio
 sos p̄pter lasciuā inuitat pe/
 na plectet eterna. Qui vero
 amicos z diuites vocat. vt z
 ip̄e ab eis vocet. recipit mer
 cedem suā. Sed z si hoc pro
 pter deū facis. in exemplum
 filiorum beati Job ip̄e qui
 iussit sicut cetera fraterne di
 lectionis officia remunerat.
 Ducitq; glo. Consolantur
 etiā pauperes alijs modis.
 scz per familiaritatem z affa
 bilitatem. Eccī. iij. Congre
 gationi pauperum affabilez
 te facito zc. Item munuscu
 la tribuendo. z libertati sue
 ip̄os dimitteudo. sicut nabu/
 zardan. hieremiā. iij. Regū
 vlti. Item ip̄os in infirmita
 te visitando. sicut ioas fleuit

super helizeum p̄betam. iij
 Regum. xij.

Dñica decimasextima.

Katiasa

S go deo meo p vobis
 in gratia dei que da
 ta est vobis in xp̄o iesu. qz in
 omnib; diuites facti estis in
 illo in om̄i verbo z in omni
 scientia. zc. i. Coz. i. Sūt di
 uitie diaboli detestabiles. di
 uitie anie delectabiles. mun
 di variabiles. dei inuestiga
 biles. Vñd p̄. Demonis ac
 anie. mūdiaz. deiq; reperte.
 Sunt mihi diuitie diuersif
 vsibus apte. Diuitie dia
 boli sunt pctā. q̄ detestanda
 sunt quasi venena colubri.
 Eccī. xxi. Quasi a facie colu
 bri fuge peccata. zc. Has di
 uitias p̄ponit in nūdinis se
 culi huius. z largiter erogat.
 et ad vsuram prestat. Eccī.
 xxvij. Sicut in medio com
 paginis lapidum palus figi
 tur. sic inter medium vendi
 tionis et emptōnis angusta
 bitur peccatis. Diabol^o. s. est
 palus. p̄geries lapiduz sunt
 peccata. mediū emptōis et
 venditōis est fraus z dolus

Dominica XVII

ipsius quo angustat hominem
peccatis. De nudinis istis di-
citur Ezech. xxv. Terra
gineses negociatores tui,
in multitudine cunctarum di-
uitiarum argento, ferro, stan-
no et plumbo repleuerunt
nundinas tuas etc. Terra
gineses interpretantur. aves vo-
lantes sublimes, et signant de-
mones qui ad nos descendunt,
et contractum diversorum vicio-
rum nobiscum faciunt. Nam per ar-
gentum accipit mundana sa-
pientia, per ferrum potentia,
per stannum eloquentia, per
plumbum auaritia. Qui ta-
les diuitias non emit, caracte-
rem bestie non habet et vilis
reputatur. Aug. Ego ne vitu-
perarer viciosior fiebam, et
ubi non suberat quo admissio
equarer perditis, fingebar me
fecisse quod non feceram, ne vide-
rer abiectior quo eram ino-
centior, et ne vilior quo casti-
or etc. Diuitie anime sunt
virtutes et bona opera et ca-
risimata gratia. Ecc. xi. Mu-
lier gratiosa inueniet gloriam,
et robusti habebunt diuiti-
as. Mulier gratiosa est ani-
ma sancta, que et mulier for-
tis dicitur. Prouer. xxxi. ubi
multe diuitie eius narrantur.

Juxta illud. Quasi lana
et linum etc. Quibus opibus iusti-
cie et sanctitatis fructibus sit
insistendum potius ei quam quod
accipit rependere querit. hic
dicit. quasi lana et linum etc.
Hec sancta ecclesia vel san-
cta anima ad lram facit per
illud. Cum videris nudum
operi eum etc. Operatur autem
non inconsulte, sed cum con-
silio manuum suarum. ut a vi-
ro suo christo mereatur in iu-
dicio audire. Audus fui et
operuisti me, et quod diu fecistis
vni ex minimis meis mihi fe-
cistis etc. Danum suarum, id
est, earum personarum per quas
elemosynas pauperibus tri-
buit. In quorum opere de-
uoto, saluberrimo vtriusque con-
silio, ut cum dispergit et dat
pauperibus non ab homini-
bus laudetur ad tempus, sed
iusticia eius maneat in secu-
lum seculi. Dystice per lanam
que est habitus ouium, pie-
tatis et simplicitatis opera que
proximis impendimus ac-
cipiuntur. In lino quod ex
terra virens oritur, et multo
longoque labore et exercitio
amittit humorem nativum,
et ad gratiam noui candoris per-
uenit, castigatio carnis no-

stre et castimonia intelligunt
 Dum enim ingenitas vicio-
 rum sordes per continentiam
 excoquimus. dignam vestem
 qua christum induamur. effici-
 mus. sicut illud. Quotquot in
 christo baptizati estis christum
 induistis. Facta est etiam qua-
 si navis institoris delon. p.
 pa. s. quod proprium institorum
 est exteras regiones petere.
 et merces pro mercibus commu-
 tare. Merces nostre in hac
 vita. sunt tribulationes et
 angustie luctus paupertas
 spiritus et cetera talia per quibus
 celestes divitias recipi-
 mus. Divitiae mundi quae
 variables siue instabiles di-
 cimus. sunt res temporales in
 quibus est nulla stabilitas.
 propter quod comparat eas sa-
 lomon anibus pennarum. Pro-
 verbio. xxij. Noli laborare
 ut dixeris. sed prudentie tue
 pone modum. et ne erigas oculos
 tuos ad opes quas habere
 non poteris. facient enim
 sibi pennas et volabunt in ce-
 lum. et cetera. Sicut enim aves ad
 libitum volant et loca conti-
 nue mutant. sic divitiae de lo-
 co ad locum. de persona ad
 personam transeunt. In quo
 ostenditur nobis quod sicut ille

sunt peregrinae in hoc mundo
 et instabiles et vage. sic et nos
 Vel dicuntur peregrinae. quia
 inducunt mores peregrinos.
 Poeta. Prima peregrinos ob-
 scena pecunia mores. Intu-
 lit. et turpi fregerunt secula lu-
 xu. Divitiae molles. et cetera. Vere
 peregrinos mores inducunt
 divitiae. Qui enim prius erat
 humilis et in imo iacentes.
 reddunt superbos. tumidos
 et elatos. qui prius erant sto-
 lidi et rudes reddunt sapien-
 tes sicut suam estimationem.
 et prudentibus prudentiores
 et ita de singulis. Quod bene
 signatum habemus De-
 utero. xvij. de rege creando.
 ubi dicitur. quod non debeat ha-
 bere auri et argenti immen-
 sa pondera. nec multiplicare
 sibi uxores et equos ad re-
 vertendum in egyptum et cetera.
 Aurum et argentum moraliter
 dicitur multiplicare qui
 postquam divites facti fuerint.
 sapientiam et eloquentiam sibi
 arrogat. Uxores multi-
 plicant quando luxurie et im-
 pudicie vacant. Equos mul-
 tiplicant. quando frena lasci-
 vie et insolentiae laxant. cum
 prius tales non fuerint.

Divitiae dei investigabi-

les sunt dona dei gratuita. De quibus Roma. xj. D al/ titudo diuitiarū sapientie z scientie. zc. vsq; ibi. q; incomprehēsi. sunt. zc. Glo. Val/ de paruum sensum habem⁹ ad discutiendā iusticiā et iudicia dei. Ad discutiendam gratiā gratuitam. nullis me rit⁹ pcedētib; reddita. nec tā mouet nos q; grā pstat indi gnis. q; q; eq; indignis alijs denegatur. Unde z subdit. Et inuestigabiles vie eius. id est. impletiones dispensa tionis eius. quia nec in exhi bitione potest cognosci. q; di sponit. Sunt etiam diuitie dei quelibet virtutes z gra/ tiarum donatiōes. Prover bio. viij. Nec sunt diuitie z gloria z opes superbe z iusti cia zc. Glo. Nō se exaltet hu mana presumptio. plēitudi/ nem virtutum sola dei sapi/ entia possidet. ab hac huma na fragilitas quicquid habz virtutis accipit. Hoc est qd hic dicit apostolus. diuites facti estis in illo non in terre na substantia. Quanti autē pccij sint iste diuitie dī Pro/ nerbio. iij. de laude sapiētie. Longitudo dierum in dex tera eius et in sinistra illius

diuitie et gloria zc. Visione sue diuinitatis electos suos in ppetua luce donat. et eos/ dem in presentivita. incarna tionis sacramentis z charis/ matibus illustrat z roborat. Dat eis qui ob se comparā/ dū omnia sua vendunt. cen/ tuplum in hoc seculo. z vitaz eternam in futuro. De tali/ bus diuitijs in Psal. Spe/ ra in domio z fac bo. z inha/ bita terram. z pa. in dia. eius qui est diues in omni gratia z gloria. qui est bened.

De euangelio.

Illiges

dominū deus tuū ex toto cor de tuo z ex to/ ta anima tua zc. Math. xxij. Hic quattuor notantur. scz quis sit diligēdus. quare. q/ modo. per quid cognoscat dilectio dei. Unde h. Quis sit amandus. z ob quaz cau sam. quomō. per quid. Co/ gnoscatur amor. subscriptis collige p̄bis. Quis sit dili gendus p̄z omi rōnali crea ture. qz solus de⁹ in omnib⁹ z sup omia. Nā z si sunt que/

dam alia nobis diligēda ad
ipm tñ referri debent. quia
sicut ipse vnus est deus. ita et vni
ce debet diligi. coli. timeri et
reuereri. *Ecc. ij.* Unus est al
tissimus creator oim. omni
potens et rex potens. et metu
endus nimis. sedens super thronum
illius et dominans deus
Bene dicit vnus est. Nam idem
dicitur in principio decalogi.
Deut. v. Audi israel. Deus tu
us vnus est. Non habebis de
os alienos coram me. id est.
quos preferas aut cōpares
mibi aliq̄ genere latrē. du
lie vel yperdulie. qz ego sum
deus zelotes visitans pecca
ta patrū in filios etc. zelotes
id est. amarus. et putat huius
modi zelus proprie est amor cō
iugum. pro quo non sustinet quis
accessum alterius viri ad vx
orem suam Et facit dominus
sicut vir zelotipus nunc ar
guendo nunc mulcendo vx
orem suam ne oberret. Argu
it eum dicit. visitans peccata.
mulcens cum subdit. facies
miserationem in multa milia di
ligentibus me etc. Quare di
ligendus sit deus infinite cau
se sunt. nec potest eas homo
explicare sermone Sūt enim
quedam cause naturales. que

dam generales. quedam par
ticulares. Vix est enim homo
tam hebes et gratia vacuus
qui non inueniat aliqd̄ speci
alis cause apud semetipsum quod
re merito debeat diligere de
um. maxime cum hoc mentibus
humanis naturaliter sit indi
tum et generaliter probatum.
Generales cause sunt multe
Prima quod ipse est oim rerum
creator. Vnde *Ecc. i.* Unus est
altissimus creator oim etc. Et
illud *Isa. xliij.* Ante me non
est formatus deus. nec post me
erit. quod mihi curuabit omne
genus et confitebitur omnis lingua
Et quis non diligeret creatorem
suum a quo habet esse et subsi
stere. quod in ipso viuimus moue
mur et sumus. *Act. xvij.* Ite li
berator noster est. *Dan. xiiij.* Pa
ueant habitates in vniuersa
terra deum daniel. quod ipse est li
berator et saluator etc. Sed
quis non diligat liberatorem suum
Ps. Liberator meus de gen
itibus. demonibus. *Ecc. xxix.*
Gratiam fidei iussoris tui ne
obliuiscaris. dedit enim pro
te animam suam. etc. Ite gu
bernator. *Isaie. xlvij.* Ego
dominus deus tuus docēs te uti
lia et gubernans te in via quod
ambulas. etc. Quod est diligere

gendus est gubernator ille qui vchit nos classe puiden-
tie sue ad portum salutis eter-
ne. cauens ne impingā^r vel
piratas crudelissimos incur-
ramus. **M**odus diligen-
di deum ostenditur cum di-
citur. Diliges dñm deuz tu-
um ex toto corde tuo. z ex to-
ta ania tua. z ex omni mente
tua zc. De hoc modo varie
disputant doctores sancti.
Aug^o. dicit. **N**ō possit im-
pleri in via sed in patria. **A**it
em sic in lib. de pfectione iu-
sticie. **Q**uādiu nobis inest ali-
quid carnalis deupiscentie.
nondū ex tota aia diligitur
deus. zc. **Q**uerit ergo quare
hoc pceptū sit in mandatis
primū z maximū. qd nequa-
q̄ impleri p̄r in hac vita. **E**t
respondit **A**ug. **U**t sciam^o
inquit quo p amorem tende-
re debeamus. zvt nemo se p
fectum arbitretur. quousq̄
veram z summā pfectionez
fuerit affecutus. **Q**uidā cō-
sedunt modū istuz posse im-
pleri etiā in via q̄ntuz ad ali-
quod tempus. in quo potest
homo totaliter ferri in deū.
vt nec sint in eo mot^o carita-
ti oppositi. nec etiaz extranei
Rūderi p̄t. q̄ licet hoc q̄nq̄

possit esse. z aliqñ sit in aliq̄-
bus psonis excellētib. nō tñ
cōiter repit in istis oib. qz p/
uilegia paucoz nō faciūt le-
gez cōem. **B**ern. sup cantica
omel. xx. **H**ūc ternariū dili-
gendi alie ordinat dicēs. **D**i-
sce o xpiane a xpo q̄ntū dili-
gas xpm. **D**isce amare dolci-
ter. amare prudenter. amare
fortiter. **D**ulciter. ne illect^o.
prudenter. ne decept^o. fortiter
ne oppressus. ab amore dei
auertaris. **I**te mḡr in sentē-
tijs. **D**ilectionis modus in-
sinuatur. cū dicit ex toto cor-
de. i. ex toto intellectu. ex to-
ta ania. i. ex tota volūrate. ex
tota mente. i. ex tota memo-
ria. **Q**uartū est p quid co-
gnoscat amor siue amans
scz p bonas z efficaces opa-
tiones. quia iuxta verbum
Bern. **A**mor aliud nō est q̄
vehemens et bene ordinata
voluntas. **O**rdo vero amo-
ris talis est. vt deū diligam^o
sup omia. z ppter seipm et to-
to corde. primū vero sic nos
ipos. i. ad qd nosipos. vel p/
pter nosipos. vel q̄ntuz nos-
ipos. inimicum vero prop̄
deum. tolerādo eū z benefa-
ciēdo sibi fm illud **B**at. v.
Diligite ini. velt. bñ. his qui

oderūt vos zc. Item Greg. ostendit q̄ ex operibz probatur dilectio. Probatio inq̄ dilectiois. exhibitio est operis. Un̄ si dilectio fuerit fortis. patebit ex fortitudine operis. sicut est videre in martyribz. qui p̄ maxima tormēta que sustinebant in corpore. ostendebant maximā caritatem qua ardebāt in mente. Unde Grego. Amor oculis nō est. operat̄ enim magna si est. Si verō opari renuit. amor non fuit zc. Multa sunt opera charitat̄ z dilectionis ostensiuā. in q̄bus illud potissimū est vt homo a peccatis absteineat. z sobriē ac iuste viuat. Ecclesi. iij. Qui diligit deum exorabit p̄ peccatis z continebit se ab illis. Cognoscit̄ etiā illa dilectio ex operibz misericordie z pietatis q̄ maxime. Ecclesi. viij. Porrige pauperi manū tuam vt pficiatur p̄ficiatio z benedictio tua. z mortuo nō prohibeas gratiā. Nō desis plorantibz in consolatiōe. z cum lugentibz ambula. Nō te pigeat visitare infirmū. ex his enim in dilectiōe firmaberis. i. Joh. iij. Qui habuerit substantiā hui⁹ mūdi. zc.

vsq̄ ibi. Filioli mei non diligamus s̄bo neq̄ lingua. sed opere z veritate.

Dñica decima octaua.

Enoua/

r mini spū mentis vestre et induite

nouum hominē qui fm̄ deum creatus est in iusticia et sanctitate veritatis zc. Eph. iij. Notāduz q̄ quadruplex est renouatio. s. baptismalis penitentialis. regular̄ z eternalis. Unde versus. Baptismus. pena. monachatus vita futura. Intus z exterius nos renouare solent. Prima igitur renouatio fit per baptismuz contra originale peccatū quod a primis patribz contraximus. z inueterati sumus. Nā diabolus serpens antiquus p̄mis parentibus nostris virus peccati infudit. z in posteros somitē cōcupiscentie carnalis transmisit. z quia hoc primo tempe fecit totuz genus humanum a sua recenti nouitate in vetustatem deduxit. Trenoꝝ. iij. Vetustam fecit pellem meā z carnē meā. cōtriuuit ossa mea. Hanc vetustatez aufert nobis domin⁹